

[Jsoucnost věcí]

800124-1

O věcech kolem sebe říkáme, že jsou. Řeč jako by sama naznačovala, že jsoucnost je jim všem společná, že abstrahujeme-li všechny jejich rozdílné rysy, zůstává nám právě jen ta okolnost, že jsou. Neboť něco buď jest nebo není; pokud to jest, náleží to mezi věci jsoucí, tj. vybavené jsoucností, tedy mezi jsoucna. Pokud však nejsou, nelze o nich vlastně nic vypovědět. Jde pak jenom o to, jak máme jsoucnost věcí chápat: je to kvalita, která přistupuje k něčemu (např. k souboru jiných kvalit), anebo to je přináležitost do oboru jsoucích věcí, do světa jsoucen? V obou případech se dostáváme do rozporů. Jak může kvalita jsoucnost přistupovat k něčemu, co není jsoucno, tedy co vlastně vůbec není? A je-li na druhé straně jsoucnost přináležitostí ke světu jsoucen, pak to jednak platí o jsoucnost všech ostatních jsoucen, jednak je vysoce sporné, jak něco, co není, může dosáhnout přináležitosti do světa jsoucen. Tyto rozpory vedly již starého řeckého filosofa Parmenida k hypostazi jediného, celého, souvislého jsoucího a k popření různosti v času i v prostoru jako smyslového zdání. To se brzo ukázalo jako cesta naprosto neschůdná, ale přesto myšlenkově fascinovalo celé epochy.

Zdá se, že je nutno opustit představu, že jsoucnost přistupuje k „podstatě“ jako další kvalita, ale také představu, že jsoucno je třeba chápat jako úhrn nebo celek všeho jsoucího. Jsoucnost je na jedné straně nerozlučně svázána s „podstatou“, tj. s tím, co jest; a tím je jsoucnost vlastní jednotlivým jsoucnům samotným, bez závislosti na nějaké přináležitosti k úhrnu nebo dokonce celku jsoucího. Jsoucnost má zrnitou, přetržitou povahu, není to všesvětové pletivo. Jsoucna nejsou sice od sebe tak nepřekonatelně oddělena, jak si to představoval ve své Monadologii Leibniz, ale jejich vzájemné vztahy jsou založeny na jejich aktivním vztahování k druhým jsoucnům, na jejich navazování na druhé jsoucna, na jejich reaktibilitě na druhá jsoucna. Tzv. souvislost všeho se vším je jenom myšlenkový relikt elejské myšlenky „jednoho“ (*hen kai pan*). Souvislosti nejsou původní, nýbrž vždy znovu se jich může a musí dosahovat – a vždy se jich dosahuje pouze relativně, zčásti, do jisté míry.

Rozhodující stránkou věci je časový charakter jsoucen. Jsoucna jsou založena na událostech, sama jsou události (nebo superudálosti). Analýza dění, vlastního každé události, nám ukáže správnou perspektivu, v níž se nám otázka jsoucen a jsoucnosti ukáže v pravém světle.

(krouž. blok, č. 80-007; Praha, 800124-1.)